

≡ Fylkesmannen
≡ i Østfold

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte
av opplæringen og skolebasert
vurdering

Moss kommune - Hoppern skole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Moss kommune – Hoppern skole	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	8
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	9
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	10
4.1 Rettslige krav	10
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	11
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	12
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	14
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	14
5.1 Rettslige krav	14
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	15
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	16
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	18
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	18
6.1 Rettslige krav	18
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	18
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	20
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	21
7. Skolebasert vurdering	21
7.1 Rettslige krav	21
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	22
7.3 Fylkesmannens vurderinger.....	24
7.4 Fylkesmannens konklusjon.....	27
8. Frist for retting av brudd på regelverket	28
9. Skoleeiers frist til å rette	29
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	30

Sammendrag

Tema for dette tilsynet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen. Det er derfor gjennomført tilsyn med om Moss kommune – Hoppern skole oppfyller de kravene i opplæringsloven med forskrifter som skal sikre dette.

Fylkesmannens vurdering og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon, skolens egenervurdering i Reflex og opplysninger fra intervju. Moss kommune – Hoppern skole mottok en foreløpig tilsynsrapport der det fremkom at det var avdekket regelverksbrudd i tilsynet. Skolen har under og etter tilsynet arbeidet for å rette regelverksbruddene. Fylkesmannen har fått tilbakemelding på den foreløpige tilsynsrapporten fra Moss kommune og Hoppern skole, og mottatt redegjørelse for og dokumentasjon på det arbeidet skolen har gjennomført.

Hoppern skole har gjennom dokumentasjonen som er sent inn som svar på foreløpig tilsynsrapport, lukket noen av punktene i den foreløpige tilsynsrapporten. Imidlertid er det noen punkter som gjenstår. Dette dreier seg blant annet om rektors sikring av skolens læreplanarbeid, og gjennomføring av en systematisk skolebasert vurdering.

Frist for å sende inn dokumentasjon som er egnet til å rette punktene som er beskrevet i rapporten, er 15. september 2018.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 11.05.16 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Moss kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Hoppert skole og på skoleeiernivå.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen er 15. september 2018. Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Østfold vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Moss kommune – Hoppert skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlig tilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring
- Skolebasert vurdering
- Skoleeiers system for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/regelverk/tilsyn/>

Tilsynet skal bidra til at skoleeier som ansvarlig sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Hoppern skole. Vi vurderer også om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at elevene får slik opplæring og oppfølging på alle skoleeiers skoler. Vi ser på om skoleeier skaffer seg informasjon om praksis på skolene, vurderer om skolene følger regelverket og setter inn tiltak dersom de ikke følger regelverket. Vi vurderer om skoleeier gjør dette tilstrekkelig og ofte nok til å sikre at skolene følger regelverket.

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Moss kommune ble åpnet gjennom brev 11.05.16. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av

elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringsplanen (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme

klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

I sin dokumentasjon har Hoppern skole sendt over fagplaner som sier noe om hvordan skolen jobber med dette feltet. Fagplanen i Kroppsøving som Fylkesmannen har fått oversendt, inneholder rubrikker for «Uker» der temaer skal tas opp, «Tema», «Kompetansemål», «Læringsmål» og «Vurderingsform». Fagplanen var for hele ungdomstrinnet, altså både 8., 9. og 10. trinn, og inneholder indikasjoner under rubrikken «Uker» på hvilket trinn som skal jobbe med hvilke temaer på hvilke tidspunkt.

Fagplanen i spansk som Fylkesmannen fikk oversendt i etterkant av intervjuene, inneholder rubrikkene «Periode», «Tema/Emne», «Kompetansemål», «Læringsmål», og «Kjennetegn på måloppnåelse». Den siste rubrikken er igjen delt inn i fire rubrikker, som beskriver høy, middels og lav måloppnåelse, og gir informasjon om vurderingsformer. Planen gjelder for 10. trinn.

Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen har jobbet mye med å få disse planene like, men at det fortsatt er en vei å gå før dette arbeidet er på plass. Det kommer også frem at utviklingen av fagplanene skjer på noe forskjellig måte ved skolen, og at det kan være både avdelingsledere med ansvar for et fag, og faglærere som utvikler disse. Fristen for å være ferdig med arbeidet med fagplanene, er høstferien. Det var tidligere slik at fagplanene skulle basere seg på fire kompetansenivåer, men dette ble gjort om og redusert til tre for å kunne harmonisere bedre med målene i Kunnskapsløftet.

Gjennom intervjuene kommer det frem at kommunen har lagt om den digitale læringsplattformen fra Fronter til Skooler, og at det i den forbindelse har forsvunnet en del av de dokumentene skolen tidligere baserte seg på. Gjennom intervjuene kom det videre frem at dette har gjort at skolen ikke har hatt alle dokumentene på plass. Mange av intervjuene uttrykker en frustrasjon over at planene som tidligere har blitt utarbeidet, ikke har blitt overført til det nye systemet.

Gjennom intervjuet med rektor kommer det frem at skolen nå er i prosess for å sette rutiner for arbeidet med fagplaner, men at det er et stykke frem før dette er helt på plass. Det kom også frem at fordi skolen ikke har alle fagplanene på plass, er det vanskelig for rektor å sikre at undervisningen fyller kravene til mål i kunnskapsløftet. Flere av de intervjuede løftet frem at rektor tidligere har gjennomført kontroller av fagplanene, og at det nok vil gjøres igjen, men at det for øyeblikket altså var vanskelig å gjennomføre slike kontroller.

Når det gjelder spesialundervisning, har skolen sendt inn dokumentet «Rutiner/Årshjul IOP Hoppern skole». Dokumentet har fire overskrifter: «Før tilmelding», «Ved tilmelding», «Når eleven har rett på spesialundervisning», og «Hva kjennetegner god tilrettelagt undervisning/spesialundervisning». I dette dokumentet beskrives hva den enkelte lærer skal gjøre i en situasjon hvor læreren er bekymret for elevs faglige utbytte. I dokumentet beskrives også hvilke ressurspersoner som skal støtte lærerne i dette arbeidet, og hvilke frister skolen har for blant annet utarbeidelse av IOP. Under den

siste overskriften ligger det også føringer for lærere i spes.ped. om hvordan de skal forholde seg til elevenes ordinære klasse, og til klassens samlede undervisning og planer.

Gjennom dokumentasjonen kommer det også frem at skolen fatter vedtak for elever som har rett til spesialundervisning, og at skolen lager IOP for de elevene som trenger dette.

Etter foreløpig rapport

I svar på foreløpig tilsynsrapport har Hoppert skole sendt inn ny dokumentasjon. Dokumentet «Årshjul Hoppert skole» har informasjon om konkrete elementer som gjennomføres i løpet av året, og er inndelt i tre kategorier: «Drift/rutiner», «Aktiviteter for elevene», og «Aktiviteter for ansatte». Hver av disse kategoriene har også tilknyttet en kolonne for ansvarlige. Dokumentet har i tillegg en egen kolonne for evaluering/justering. Et av elementene i årshjulet som skal foregå i august, dreier seg om arbeid med eller revidering av lokale fagplaner. Lærerne selv er ansvarlige for denne prosessen. Det er også et punkt i september som setter en frist for ferdigstilling av lokale fagplaner. Også her er det lærerne som er ansvarlige for aktiviteten.

Videre har skolen sendt ved dokumentet «Rutinebeskrivelse fagplaner». Denne rutinebeskrivelsen består av fire punkter, som beskriver at ledelsen fordeler lærere i ulike faggrupper ved oppstart av skoleåret, fagtid benyttes til å utarbeide fagplaner, fagplanene legges under riktig fane i OneNote, og at fristen for utarbeidelse av fagplanene skal gjøres innen uke 40. I den nye dokumentasjonen er det også et eksempel på hvordan det ser ut når fagplanene er lagt ut på OneNote.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Fagplanene som Fylkesmannen har fått oversendt i tilsynet, er utarbeidet dels av avdelingsledere og dels av faglærere. Fagene som er representert ved fagplaner, er kroppsøving og spansk. Fagplanen i kroppsøving ble oversendt sammen med resten av dokumentasjonen, mens fagplanen i spansk ble oversendt i etterkant av intervjuene. Etter vår vurdering er fagplanene som er oversendt oversiktlige, og inneholder relevante rubrikker for å kunne gjennomføre undervisning over tid og ha oversikt over at de forskjellige kompetansemålene i Kunnskapsløftet får det nødvendige fokus. Fagplanen i spansk er bygget ut noe i forhold til fagplanen i kroppsøving, ved at også vurderingskriterier er lagt inn i denne planen. Det er vår vurdering at dette gjør undervisning og vurdering mer oversiktlig både for elever og lærere.

Gjennom intervjuene blir det poengtert at skolen ikke har alle de nødvendige fagplanene på plass, men at skolen er i prosess med dette. Det ble tydelig gjennom intervjuene ved Hoppert at skolen i overgangen mellom Fronter og Skooler har mistet tilgangen til mange av de dokumentene de tidligere baserte seg på i undervisning og oppfølging av elevene. I mange av intervjuene kom problematikken rundt skifte av læringsplattform opp, og at dette hadde resultert i at skolen hadde langt færre styringsdokumenter på plass. For at rektor i praksis skal ha mulighet for blant annet å kunne sikre at hele undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i fagene, er det nødvendig at planene for undervisning er tilgjengelig for rektor. Slik situasjonen er nå, er dette altså ikke tilfelle. For at rektor skal kunne sikre de elementene det er krav om, er det også nødvendig at det finnes en frist for når arbeidet med fagplanene skal være ferdig. Gjennom intervjuene kom det frem at denne fristen var satt til høstferien, og dette var det enighet om blant de intervjuede. Det er vår vurdering at ledelsen har

informert om dette, og vi ser spor av en praksis fra tidligere som er med på å understøtte oppfatningen av at skolen har hatt en praksis på dette. Fylkesmannen ser utfordringene med at skolens dokumenter har blitt liggende utilgjengelige for skolen, men det er imidlertid nødvendig for skolen å kunne opprettholde sin lovlige aktivitet uavhengig av problemer i den tekniske løsningen.

Når det gjelder elever med spesialundervisning, er dokumentene knyttet til dette ikke en del av utfordringen med læringsplattform. Fylkesmannen har fått oversendt de etterspurte sakkyndige vurderingene, vedtakene og IOPene, og dokumentene viser at det er god sammenheng i denne saksgangen. Gjennom dokumentasjonen vi har fått tilgang til, er det vår vurdering at skolen utarbeider IOP for elever som har krav om dette, og IOPene inneholder mål der det er avvik fra den ordinære læreplanen, og det er samsvar mellom vedtaket og innholdet i IOPene.

Gjennom dokumentet «Rutiner/Årshjul IOP Hoppern skole» er det også tydelig at skolen har rutiner for å samordne IOPene med den ordinære klassens planer. De som var til intervju, var kjent med fremgangsmåten i spørsmål rundt spesialpedagogisk arbeid, og det er lærere i spesialpedagogikk som har ansvaret for å samordne læreplanen til de elevene de underviser, sammen med kontaktlærer for elevene. Det at skolen har en egen avdelingsleder med ansvar for det spesialpedagogiske arbeidet, er etter vår oppfatning i stor grad med på å sikre at elever med spesialundervisning får sine rettigheter oppfylt. Denne avdelingslederen er også inne i arbeidet med å samordne planene til elevene, og har ansvaret for informasjon om de spesialpedagogiske retningslinjene ut til de ansatte.

Etter foreløpig rapport

I forrige kapittel beskrev vi innholdet i to av de nye dokumentene Hoppern skole har sendt inn, som tilsvar på foreløpig tilsynsrapport. Det er vår vurdering at skolen med disse dokumentene har beveget seg mot en lukking av punktene som ble påpekt i foreløpig tilsynsrapport, men det gjenstår imidlertid noe mer før punktene som står beskrevet i kapittel 9 nr. 1 a. til c. kan lukkes. Punktene vi konkluderte med i foreløpig tilsynsrapport dreier seg om rektors sikring av at opplæringen følger kravene i regelverket, og dette sier de nye dokumentene lite om. Ansvaret for arbeidet med fagplaner er i dokumentene plassert hos lærerne, og det er vår vurdering at beskrivelsene som skolen har sendt inn gir god informasjon om hvordan dette arbeidet skal gjøres. Det er imidlertid altså også et krav i regelverket om at *rektor* kontrollerer at arbeidet er gjort etter regelverket. Vi kan ikke se ut fra den innsendte dokumentasjonen at skolen har beskrevet rektor sine oppgaver knyttet til sikringen av de punktene som står beskrevet i kapittel 9 nr. 1 i denne rapporten.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn av den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole ikke sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i faget.

Det er videre Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole ikke sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen, og hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse.

I tillegg er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole ikke sikrer at opplæringen samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet eller i faget, eller i de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Med bakgrunn av den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det videre Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole utarbeider IOP hvert år for elever med vedtak om spesialundervisning, og at innholdet i IOPene samsvarer med enkeltvedtaket. Det er også vår konklusjon at IOPene har egne mål der opplæringen skal avvike fra ordinære læreplaner, og at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOPene er samordnet den ordinære opplæringsplaner.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Gjennom intervjuene kommer det frem at lærerne i litt forskjellig grad og i litt forskjellig omfang veileder elevene om hvilke kompetansemål den konkrete opplæringen er knyttet til. Intervjuene både med rektor og med de ansatte er tydelige på at dette er en innarbeidet praksis.

Det kommer også frem gjennom intervjuene at lærerne i noe ulik grad og på noen ulike måter veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen av de enkelte faget. Det samme gjelder spørsmålet om lærerne gir tilbakemeldinger på hva elevene mestrer i fagene. Videre kommer det frem at lærerne gir elevene informasjon om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i fagene. Noen lærere legger fremovermeldinger i Skooler, mens andre gjør det på andre måter. For lærerne som ikke gjør det i Skooler, kommer det frem at det eksisterer noen forskjellige måter å gjøre dette på.

Når det gjelder involvering av elevene i vurderingen av eget læringsarbeid, kommer det frem gjennom intervjuene samlet sett at dette er vanskelig for mange. Dels synes det vanskelig å få tid til dette, og dels er det vanskelig å lage opplegg hvor elevvurdering er et naturlig element. Det kommer frem at dette i noen grad skjer, men i ulik grad og omfang.

Gjennom dokumentasjonen kommer det også frem at det er forskjeller i om og hvordan elevene i halvårsvurderingen gis informasjon. Samlet sett gir skolen halvårsvurdering uten karakter i forbindelse med utviklingssamtalene midt i høstsemestret og midt i vårsemestret. Begrunnelsen som gis i intervjuene er at det da er enklere å bruke tilbakemeldingen for elevene, enn hvis det går en sommerferie mellom tilbakemeldingen og neste mulighet for å få brukt den. Skolen gir videre informasjon om elevens kompetanse i fagene i halvårsvurderingen ved at de gir karakter til jul og sommer, men gjennom intervjuene kommer det frem at det er noe større forskjell på hvordan elevene i forbindelse med halvårsvurdering får veiledning om hvordan de kan øke sin kompetanse.

Etter foreløpig rapport

Som svar på foreløpig tilsynsrapport har Hoppern skole sendt inn ny dokumentasjon. Dokumentet «Årshjul Hoppern skole» er allerede beskrevet i kapittel 3.2, men i tillegg har skolen sendt inn dokumentet «Rutinebeskrivelse fagsamtale». Dette dokumentet beskriver noen krav som fagsamtalen skal fylle. Dette dreier seg blant annet om at alle faglærere avvikler en fagsamtale med elevene i forkant av karaktersetting i hvert semester, og at fagsamtalene skal avholdes i november/desember og i mai/juni. Videre skal samtalen inneholde en beskrivelse av elevens kompetanse og gi fremovermelding, og elevene skal i samtalen få en vurdering uten karakter. Denne halvårsvurderingen uten karakter er også beskrevet i årshjulet, tidfestet til desember for høsthalvåret og juni for vårhalvåret.

I tillegg har skolen sendt inn dokumentet «Rutinebeskrivelse elevsamtalen», som beskriver at elevsamtalen er et ledd i den faglige og psykososiale oppfølgingen av elevene, at elevsamtalen skal gjennomføres 2 ganger i måneden, at elevsamtalen skal sikre at det faglige utbyttet til elevene kartlegges, og at samtalen også skal sikre at elevenes læringsmiljø ivaretas.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Gjennom problematikken rundt overgangen mellom Fronter og Skooler, kommer det frem gjennom intervjuene at Hoppern skole har mistet mange av de dokumentene de tidligere har basert sin aktivitet på. Det at skolen har så få dokumenter å støtte praksis til, gjør at en samlet praksis blir vanskeligere å opprettholde. Det er ikke krav om skriftlige rutiner knyttet til alle kontrollpunktene i dette tilsynet, men etter Fylkesmannens vurdering er det generelt vesentlig enklere å samordne praksisen ved en skole hvis skolen har noen styrende dokumenter. Fylkesmannen har ikke hatt tilgang til de dokumentene som tidligere har vært styrende for undervisningen ved skolen, i og med at skolen heller ikke lenger har dem tilgjengelig. Dette gjør at læringsmiljøet ved skolen blir, etter vår oppfatning, noe «skjørere» enn det ellers ville ha vært.

Gjennom intervjuene kommer det imidlertid frem at lærerne veileder elever om hvilke kompetansemål fra læreplanen som opplæringen er knyttet til. Videre er det vår vurdering at lærerne også veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det

enkelte faget, og at lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene. Det kommer frem gjennom intervjuene at dette skjer på litt forskjellig måte, men de ansatte ved skolen har et fokus på dette i undervisningen.

Videre er det vår vurdering at lærerne ved skolen veileder elevene i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i fagene. Intervjuene er omforente om at dette gjøres, om enn på noe forskjellig måte. Det primære verktøyet for dette er – eller skal være – Skooler, men dette systemet fungerer ikke optimalt enda. Noen av lærerne legger fremovermeldingene i Skooler, mens andre legger sine fremovermeldinger andre steder. Dette vanskeliggjør, etter vår vurdering, kontaktlærers mulighet for oversikt over fremovermeldingene. Dette dreier seg altså om en organisatorisk utfordring, og Fylkesmannen er klar over at heller ikke ledelsen ved skolen synes dette er en god løsning.

Når det gjelder lærernes involvering av elevene i vurderingen av eget læringsarbeid, kommer det frem av intervjuene at dette er vanskelig å få til. Det er tydelig at dette ofte forsvinner i den daglige aktiviteten, og det synes også å være vanskelig å finne måter for å legge opp denne type aktivitet i undervisningen. Elevenes involvering gjennom vurdering av eget læringsarbeid inneholder viktige pedagogiske elementer, og gjennom opplæringsloven § 3-12 er dette også et lovkrav. Det er relevant å se denne involveringen i lys av det faget eller den opplæringen som involveringen skal være en del av, og således vil det være forskjellige måter å imøtekomme dette kravet på. Det er imidlertid sentralt at det finnes en felles kultur for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid, for at elevene på tvers av trinn og fag skal få denne retten oppfylt.

Gjennom intervjuene kommer det frem at Hoppern skole gjennomfører utviklingssamtaler og elevsamtaler midt i høstsemestret og midt i vårsemestret. Gjennom disse samtaler er det vår vurdering at elevene får informasjon om faglig ståsted og hva de kan gjøre for å heve sin kompetanse, men dette knyttes ikke til tidspunktet for når halvårsvurderingene skal gjennomføres. Det ligger et krav i bestemmelsen om halvårsvurdering at dette skal foregå midt i opplæringsperioden i alle fag, og på slutten av opplæringsperioden i fag som ikke avsluttes. Opplæringsperioden forstås her som skoleåret. Dette er ingenting i veien for at skolen kan informere elevene om faglig utvikling også på andre tidspunkter i året, men det er altså også et krav om at de formelle halvårsvurderingene skjer på tidspunktet som kan forbindes med halvveis i skoleåret, og på slutten av skoleåret. Det kommer frem gjennom intervjuene at elevene får informasjon om faglig ståsted midt i opplæringsperioden i form av karakterer, men skolen gir ikke i tilstrekkelig grad informasjon om hvordan eleven kan øke sin kompetanse i forbindelse med denne halvårsvurderingen.

Etter foreløpig rapport

Når det gjelder de temaene som faller inn under underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte, konkluderte vi i foreløpig tilsynsrapport med at det var tre punkter skolen måtte rette opp. Dokumentasjonen skolen har sendt inn som tilsvar på foreløpig tilsynsrapport, lukker to av disse.

Gjennom årshjulet kommer det frem at skolen nå har tidfestet halvårsvurdering uten karakter, til desember for høsthalvåret og juni for vårhalvåret. Ansvarlige for gjennomføringen av disse er lærerne. Halvårsvurderingen utdypes i dokumentet «Rutinebeskrivelse fagsamtale», hvor det beskrives at det skal være en fagsamtale i forkant av karaktersetting, at denne samtalen skal gjennomføres i november/desember

og mai/juni. Denne samtalen skal også gi elevene informasjon om deres kompetanse i fagene, og informasjon om hva de må gjøre for å bli bedre.

Imidlertid kommer det ikke frem av den nye dokumentasjonen et tydelig fokus på at lærerne skal sørge for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid. I dokumentet «Rutinebeskrivelse for elevsamtalen» kommer det frem at denne skal skje to ganger i måneden, og at samtalen skal sikre at det faglige utbyttet til elevene kartlegges. Etter vår vurdering legger denne rutinebeskrivelsen et godt grunnlag for arbeidet med elevsamtalene, men beskrivelsen sier ikke noe om at elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid. Etter vår vurdering må dette tydeligere frem for at det skal være sannsynliggjort at lærerne ved skolen nå sikrer at dette skjer.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole ikke i tilstrekkelig grad sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid.

Videre er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole har sendt inn dokumentasjon som sannsynliggjør at skolen gir elevene fra og med 8. årstrinn halvårsvurdering uten karakter i alle fag midtveis i opplæringsperioden, og på slutten av opplæringsperioden for fag som ikke er avsluttet.

I tillegg er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole har sannsynliggjort at skolen sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i faget, eller veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole veileder elevene om hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til, og hva det legges vekt på i vurderingen i fagene. Videre er det vår konklusjon at lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene, og at lærerne veileder elevene i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i fagene.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen

må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Dokumentet «Rutiner/Årshjul IOP Hoppert skole» inneholder som tidligere nevnt en beskrivelse av hvordan de ansatte skal forholde seg til spørsmål rundt spesialundervisning, hvor det er festet dato til noen av aktivitetene, og hvor aktivitetene også er knyttet til ansvarlig rolle. Dokumentet er delt inn i fire deler, som har overskriftene «Før tilmelding», «Ved tilmelding», «Når eleven har rett på spesialundervisning», og «Hva kjennetegner god tilrettelagt undervisning/spesialundervisning». I dokumentet skisseres en prosedyre for hvordan lærere skal gå frem ved mistanke om at en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. I dokumentet er også noen av punktene knyttet til frister, som f.eks. når IOP'ene skal være ferdig, og når gjentatt tilmelding skal være gjort. Gjennom dokumentet kommer det frem at spørsmål rundt behov for spesialundervisning skal meldes til ledelsen.

Organiseringen ved skolen er slik at en av avdelingslederne har ansvar for oppfølgingen av det spesialpedagogiske arbeidet. Denne avdelingslederen veileder de ansatte, og hjelper til med å fange opp elever med tilpasningsbehov.

Ved tilmelding bruker skolen Moss kommune sitt dokument «Moss kommune – årshjul tilmelding spesialundervisning – enkeltvedtak». Dokumentet inneholder en prosedyre for hvordan skolen og den enkelte lærer skal gå frem ved melding til PPT.

Gjennom intervjuene kommer det frem at de ansatte ved skolen har diskutert hva som skal ligge i begrepet tilfredsstillende utbytte av opplæringen, men på noe ulikt vis avhengig av fag og trinn. Hoppert skole har tradisjonelt hatt elever med et høyt ambisjonsnivå, og dette har vært med på å prege diskusjonen om hva som skal ligge i et tilfredsstillende læringsutbytte. Det kommer frem gjennom intervjuene at skolen jobber med bedre å se hele spektret av måloppnåelse. Det kommer videre frem gjennom intervjuene at det som ligger i begrepet tilfredsstillende utbytte, er uklart for noen av de ansatte.

Det kommer imidlertid videre frem gjennom intervjuene at der lærerne faktisk avdekker at elever ikke har godt nok utbytte av undervisningen, vurderer skolen arbeidsmåter, vurderingspraksis og elementer i læringsmiljøet. For de elevene som identifiseres med behov for spesialundervisning, kommer det frem at skolen setter i gang tiltak og melder til PPT der det synes nødvendig.

Etter foreløpig tilsynsrapport

Etter foreløpig tilsynsrapport har Hoppert skole sent inn ny dokumentasjon, i form av «Rutinebeskrivelse tilfredsstillende utbytte av undervisningen». Dokumentet beskriver at avdelingsledere skal informere lærerne om skolens rutiner på personalmøter og avdelingsmøter særlig i august/september, men også gjennom resten av året. Lærerne skal også ha jevnlig samtaler med elevene for å kartlegge om elevene har tilfredsstillende utbytte, og avdelingsledere på trinn samarbeider med avdelingsleder spes.ped. om eventuell videre kartlegging og tiltak. Videre har skolen sendt inn dokumentet «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver», som sier noe om hvordan skolen skal bruke denne prøven i sitt arbeid med å følge opp elevene. Beskrivelsen skisserer at nasjonale prøver skal brukes både på individ-, skole- og skoleeiernivå, og at det i etterkant av prøvene skal drøftes hvordan lærerne kan organisere undervisningen og utnytte ressursene på trinnet for å få til en best mulig tilpasset opplæring.

I tillegg har skolen sendt inn dokumentet «Rutiner/Årshjul IOP Hoppert skole». Dette dokumentet beskriver hva som skal gjøres før tilmelding, hva som skal gjøres ved tilmelding, og hva som skal gjøres når eleven har rett til spesialundervisning. Dokumentet inneholder beskrivelser av oppgaver knyttet til forskjellige roller ved skolen, og frister for når forskjellige oppgaver skal være gjennomført.

Også de tidligere beskrevne dokumentene «Rutinebeskrivelse elevsamtale» og årshjul for skolen er relevante dokumenter i denne sammenhengen.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Når det gjelder spesialundervisning, har skolen som nevnt dokumentet «Rutiner/Årshjul IOP Hoppert skole», som inneholder informasjon om hvordan skolen skal forholde seg til spesialundervisning, og saksgangen frem til dette. Det kom frem gjennom intervjuene at selve dokumentet ikke var godt kjent blant de ansatte, men at innholdet og prosedyren/fremgangsmåten dokumentet beskriver var kjent. Innslagspunktet for dokumentet er når en lærer er bekymret for en elev sin faglige utvikling, og dokumentet beskriver da gangen videre frem til produksjon av IOP.

Fylkesmannen vurderer det som nyttig å ha en skriftlig prosedyre for den aktiviteten lærerne og skoleledelsen skal gjennomføre for å nå frem til spesialundervisning for elever

som trenger dette. En slik skriftlig prosedyre er med på å samordne aktiviteten og gi alle elevene det samme tilbudet og den samme oppfølgingen. Imidlertid er det vurderinger som skal gjøres før innholdet i dokumentet blir relevant. For at dokumentet i det hele tatt skal få relevans, må lærere altså først identifisere at elever mangler tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette har den enkelte lærer et visst forhold til, men det kommer frem gjennom dokumentasjonen at skolen som skole ikke har noen felles standard for hva som skal kjennetegne et tilfredsstillende utbytte. Innholdet i dette begrepet må nødvendigvis knyttes opp mot det faget den enkelte underviser i, men for at skolen skal kunne ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at lærerne *systematisk og løpende* vurderer om alle elever har et tilfredsstillende utbytte, kreves det at skolen har løftet opp problemstillinger rundt dette i fellesskap. Systematikken i dette baserer seg på at den enkelte lærer ikke overlates til seg selv med sine vurderinger og selv velge tidspunkt for å hente inn veiledning eller synspunkter fra ledelsen, men at skolen er omforent om hvordan dette skal forstås. Det er denne systematikken som gjør at elevene kan bli likt vurdert fra trinn til trinn og fra lærer til lærer.

Det er vår vurdering at skolen ikke har en slik innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere læringsutbytte, som er tilstrekkelig felles blant de ansatte. Etter vår vurdering peker intervjuene i for stor grad i forskjellige retninger når det gjelder denne vurderingen, og det kommer også frem gjennom intervjuene at det ikke har vært noen tydelig drøfting av dette i fellesskap.

Imidlertid ser vi at skolen for de elevene hvor det avdekkes at de ikke har tilstrekkelig utbytte, blir gjennomført vurderinger av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Dette gjøres i samarbeid mellom kontaktlærer/faglærer og avdelingsleder med ansvar for spesialpedagogikk. Det er vår vurdering at de elevene som ikke har tilfredsstillende utbytte får den spesialpedagogiske oppfølgingen de har krav på.

Etter foreløpig tilsynsrapport

Som tilsvar på foreløpig tilsynsrapport har skolen sendt inn nye dokumenter, som etter vår vurdering er egnet til å lukke punktet som ble påpekt i den foreløpige rapporten. I dokumentet «Rutinebeskrivelse tilfredsstillende utbytte av undervisningen» blir det presentert en ny systematikk rundt dette arbeidet. Beskrivelsen informerer om at det er avdelingslederens ansvar å informere lærerne om hvordan skolen jobber med vurdering av elevenes tilfredsstillende utbytte, og at lærerne skal ha jevnlig samtaler med elevene for å kartlegge læringsutbyttet til elevene. For disse samtalene har skolen en egen rutine, «Rutinebeskrivelse elevsamtalen», som igjen beskriver at elevsamtalene skal sikre at det faglige utbyttet til elevene kartlegges. I rutinebeskrivelsene knyttes vurderingen av tilfredsstillende utbytte opp mot et eventuelt behov for spesialundervisning.

I tillegg er det angitt tidspunkter i årshjulet for når rektor også skal inn i denne prosessen. I august, oktober og november følger rektor dette opp med lærerne, og blir på den måten involvert i lærernes arbeid med å vurdere elevenes utbytte. Etter vår vurdering er skolens implementering av disse rutinene egnet til å fylle kravet om en løpende og systematisk vurdering av om alle elevene har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole sendt inn dokumentasjon som sannsynliggjør at skolen systematisk og løpende vurderer om alle elever har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole har en innarbeidet fremgangsmåter for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Det er videre vår konklusjon at skolen gjennomfører tiltak i de tilfeller det avdekkes at elever ikke har tilfredsstillende utbytte, og at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å melde behov for spesialundervisning til ledelsen.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskerdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskerdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Når det gjelder elever med behov for særskilt norsk, har Hoppern skole dokumentet «Rutiner § 2.8, Hoppern skole». Dette er en rutine som skal følges for nye elever som trenger særskilt språkopplæring. Planen består av syv punkter, og beskriver et

samarbeid med Globus om elever med behov for særskilt norsk. Globus er lokalisert ved Bytårnet skole, og er Moss kommune sin felles innføringsklasse for ungdomstrinnselever. Dokumentet beskriver at elevene får en felles tilknytning til Globus og sin egen nærskole, og at elevene etter hvert som de blir bedre i norsk, skal hospitere ved nærskolen for gradvis å komme inn i sitt eget skolemiljø. Gjennom intervjuene kommer det frem at hospiteringsordningen fungerer godt, og at det ofte er faget mat og helse som er egnet for elever på hospitering.

Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen dels er med på kartleggingen av nye elever gjennom tjenestene på Globus, og dels kartlegger selv. De elevene som ikke har noe kjennskap til norsk, blir kartlagt ved Globus, men hvis eleven har noen norskkunnskaper, kartlegges eleven ved Hoppert.

Ved Globus gjennomføres det intervjuer med elevene, med støtte av tolk, om nødvendig. Også kartleggingen av behov for særskilt norsk skjer da ved Globus, sammen med kartleggingen av eventuelle behov for tospråklig fagopplæring. Det kommer frem gjennom intervjuene at skolen ikke kartlegger elevene underveis i opplæringen, men at dette er noe de kommer til å begynne med.

Det kommer også frem gjennom dokumentasjonen at når elever har identifisert behovet for særskilt norsk, og eventuelt tospråklig fagopplæring, fattes det vedtak. Det er skolen som fatter vedtaket om denne opplæringen.

Etter foreløpig tilsynsrapport

I den foreløpige tilsynsrapporten påpekte Fylkesmannen at Hoppert skole måtte sikre at elever som har behov for særskilt språkopplæring også blir kartlagt for morsmålsopplæring, og at norskerdighetene til elevene med vedtak etter oppl. § 2-8 blir kartlagt underveis i opplæringen. I sitt tilsvarende på foreløpig tilsynsrapport har Hoppert skole redegjort for tiltakene skolen har iverksatt for å lukke disse punktene. I skolens årshjul er det nå lagt inn et punkt om at elever med særskilt norsk kartlegges underveis i opplæringen, tidfestet til november. Dette er det avdelingslederene som har ansvaret for. I redegjørelsen skolen har kommet med, står det i tillegg at dette skal gjøres også mot slutten av vårsemesteret, slik at elevene får to kartlegginger av sin kompetanse i norsk i løpet av skoleåret.

I sin uttalelse på foreløpig tilsynsrapport har også skoleeier kommentert skolens og kommunens praksis knyttet til retten etter oppl. § 2-8, og skal følge opp skolene konkret med vurderinger av vedtakene som fattes etter denne bestemmelsen. Her vil skoleeier kontrollere og sikre at vedtakene som fattes inneholder vurderinger også av behovet for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring, når elevene har rett til særskilt språkopplæring. Her redegjør skoleeier for at de vil gå gjennom alle vedtakene etter § 2-8, også fra de skolene som ikke har vært gjenstand for felles nasjonalt tilsyn, og følge opp at kartlegging både av tospråklig fagopplæring og av morsmålsopplæring gjennomføres.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

I sitt arbeid med særskilt norsk, har Hoppern et tett samarbeid med Globus. Moss kommune har sentralisert en del ressurser til særskilt norsk og tospråklig fagopplæring, og støtter skolen i dette arbeidet herfra. Kartleggingen av elevene skjer på Globus, men i samarbeid med nærskolen.

Gjennom Globus har skolen en fremgangsmåte for å kartlegge elever som ikke har norsk som morsmål, om behov for særskilt norsk. Dette gjøres i forbindelse med en bredere informasjonsinnhenting, blant annet i form av intervjuer med eleven. Det er ressurser ved Globus som gjør det mulig å kommunisere med elever uten noen forkunnskaper i norsk, og dette sentret avhjelper da skolene med kartleggingen av disse elevene. Hvis eleven har norskkunnskaper til å gjøre seg forstått, er det skolen som kartlegger eleven. Det vår vurdering at elevene ved Hoppern skole gjennom denne prosedyren blir kartlagt om behovet for særskilt norsk og behovet for tospråklig fagopplæring.

Elevene på Globus hospiterer ved Hoppern skole, for å komme inn i det sosiale elevmiljøet ved nærskolen sin. Det er vår vurdering at dette kan være en fin måte å gi elevene mulighet for kontakt med sitt nærområde på, og skolen har lagt til rette for at hospiteringen i hovedsak skjer i faget mat og helse.

Imidlertid kommer det også frem gjennom intervjuene at skolen ikke har en innarbeidet praksis for å vurdere elever opp mot behovet for morsmålsopplæring. Det er vår erfaring at ikke alle kommuner har mulighet til å skaffe lærere med riktig kompetanse i morsmålsopplæring, og at det dermed må finnes andre løsninger på denne opplæringen. Moss kommune gir imidlertid opplæring i tospråklig fagopplæring, noe som kan indikere at kommunen har bred fremmedspråklig kompetanse. Uansett om kommunen ser seg i stand til å gi morsmålsopplæring eller ikke, har elever med behov for særskilt norsk altså en rett til å få sitt behov for morsmålsopplæring kartlagt.

I tillegg kommer det frem gjennom intervjuene at Hoppern skole enda ikke har kartlagt elever med særskilt norsk underveis i opplæringen. Det er et krav etter opplæringsloven § 2-8 (4) å undersøke om elevene har tilegnet seg nok kunnskap i norsk til å kunne følge ordinær undervisning. Det er i regelverket ikke lagt noen føringer på hvor lang tid det skal gå mellom hver kartlegging, dette bestemmer skolen, men det er et krav om at skolen har praksis rundt dette som oppfyller elevenes rettigheter.

Etter foreløpig tilsynsrapport

I tilleggsdokumentasjonen det er redegjort for i forrige kapittel, kommer det frem at både skolen og kommunen har gjort tiltak for å sikre at retten til elever med behov for særskilt språkopplæring blir fylt. Etter vår vurdering er det sannsynliggjort at skolen nå kartlegger elevenes kompetanse i norsk, og gjennom skoleeier sin redegjørelse kommer det frem at vedtakene som fattes også inneholder informasjon om behovet for morsmålsopplæring. Vi mener det er positivt at skoleeier nå har satt i gang tiltak for å sikre at også vurderinger av behovet for morsmålsopplæring blir ivaretatt av alle skolene i kommunen.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole kartlegger elevens behov for særskilt norsk, og for tospråklig fagopplæring.

Med bakgrunn i den dokumentasjonen skolen har sendt inn i etterkant av foreløpig tilsynsrapport, er det videre Fylkesmannens konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole har sannsynliggjort at skolen nå kartlegger elever som har behov for særskilt norsk også for morsmålsopplæring, og videre også kartlegger elever med rett til særskilt norsk underveis i opplæringsperioden.

7. Skolebasert vurdering

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt og utdypet de rettslige kravene for tilsynet med skolebasert vurdering. Alle de rettslige kravene bygger på forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Skolen skal vurdere hvilket kunnskapsgrunnlag som kreves for å vite om alle elevgrupper når målene i læreplanverket, og bruke grunnlaget til å vurdere om de når målene.

Skolen skal jevnlig vurdere om organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til at elevene når målene i læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. For at skolen skal kunne vurdere om elevene når målene, må de etablere et kunnskapsgrunnlag. Skolen må vurdere hvilket grunnlag som gir et godt bilde av om alle elevgrupper når målene. I tillegg til egne kilder og undersøkelser er Elevundersøkelsen, nasjonale prøver og eksamensresultater aktuelle kilder. Når skolen har fått et kunnskapsgrunnlag, må de bruke dette til å vurdere i hvilken grad elevene når målene for opplæringen. Skolen kan for eksempel sammenligne måloppnåelsen med tidligere målinger for skolen, andre skoler og gjennomsnittlig nivå kommunalt og nasjonalt. Dette kan gi skolen et grunnlag til å reflektere over i hvor stor grad elevene har nådd målene, og om det er behov for endringer.

Skolen skal vurdere organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen basert på konklusjonen om elevenes måloppnåelse fra relevante kilder.

Den skolebaserte vurderingen skal gi skolen informasjon om deres arbeid og organisering bidrar til at elevene når målene i læreplanverket. Hvis skolen konkluderer med at måloppnåelsen ikke er god nok, må skolen vurdere organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen. Vurderingen skal identifisere hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene. Det er derfor viktig at kunnskapsgrunnlaget er relevant.

Skolen skal iverksette endring dersom den skolebaserte vurderingen viser behov for dette.

Hensikten med den skolebaserte vurderingen er å øke måloppnåelsen på skolen. Når skolen gjennom vurderingen avdekker mangler og forbedringsområder, må den sørge for å iverksette endringer på de områdene som effektivt kan øke måloppnåelsen.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

Skolen må involvere alle berørte parter på skolen i både analysen og arbeidet med konklusjonen. Det er særlig viktig å involvere lærerne. Lærere gjennomfører opplæringen og er de som har best kunnskap om opplæringen som gis. For å kunne vurdere årsaken til en eventuelt utilstrekkelig måloppnåelse, er synspunkter fra lærerne nødvendig. Skolen kan også involvere elevene i arbeidet med skolebasert vurdering. Skolen vurderer for øvrig hvem som skal delta ut fra temaene som berøres.

Skolen skal ha en rutine for når den skolebaserte vurderingen skal gjennomføres og som samsvarer med øvrige rettskrav knyttet til gjennomføringen (kunnskapsgrunnlag, måloppnåelse, relevans, vurdering av virksomheten, iverksetting av endring og medvirkning).

Den skolebaserte vurderingen må planlegges og utføres systematisk. Skolen må gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. For å sikre at dette blir ivaretatt, må skolen ha en skriftlig fremgangsmåte som angir når den skolebaserte vurderingen skal foretas. I utgangspunktet skal vurderingen gjennomføres årlig, men det må anvendes skjønn hvor tidsbruk vurderes opp mot forsvarlighet.

Skolen må også ha en skriftlig fremgangsmåte som gir føringer for hvordan de skal ivareta de øvrige rettskravene knyttet til gjennomføringen.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

I Reflex viser skoleledelsen ved Hoppern skole til at Elevundersøkelsen dette skoleåret er gjennomført på 10. trinn. Rektor viser videre til at undersøkelsen viser gode tall på trivsel, men ikke fullt så høy score på elevmedvirkning. Resultatet fra undersøkelsen tas opp i personalgruppen. Det opplyses om at analysen av resultatene blir håndtert ulikt. Resultatene blir behandlet i skolens samarbeidsutvalg og i elevrådet. I dokumentet «Nasjonale prøver – resultater, skolens vurdering og oppfølging (kartlegginger)» opplyses det om at resultater fra skoleomfattende undersøkelser og prøver gjennomgås i ledergruppa og for personalet på trinn. Her går man ikke ned på detaljnivå, men søker å se helheten.

I Reflex opplyser rektor at resultater fra nasjonale prøver gjennomgås i personalet og i FAU. Dokumentasjonen opplyser også om at resultatene gjennomgås i samarbeidsutvalget. I Reflex og i øvrig dokumentasjon opplyses det om at oppmannsrapportene, som lages i etterkant av avgangsprøvene i fylket, gjennomgås på fagmøter. I dokumentasjonen heter det at de ved skolen snakker mye om at eksamen og andre områder ikke skal oppleves som læreravhengig, og at elever er heldige eller uheldige i forhold til hvilke lærere trinnet har.

Dokumentet «Nasjonale prøver – Oppfølging på Hoppern» viser til at lærerne analyserer resultatene for klassen og enkeltelevne, og de justerer eventuelt undervisningen etter dette. De ser utviklingen over tid og vurderer eventuelt om man i perioder må legge om undervisningen. I etterkant av nasjonale prøver har skolen drøftet hvordan lærerne kan organisere undervisningen/utnytte ressursene for å få best mulig tilpasset opplæring. Nevnte dokumentasjon og intervjuer viser også til at det iverksettes tiltak som styrkingstimer (2016/2017), delingstimer og større voksentetthet. Tidligere har skolen

satt inn fagdager og nivåbaserte matematikkurs. Det opplyses om at det lages oppfølgingsplaner på trinn. Det er avdelingslederne som styrer dette arbeidet. Mange lærere tar videreutdanning i norsk og matematikk. Dokumentet «Nasjonale prøver – Oppfølging på Hoppern» har også en liste av tilpasningstiltak som kan iverksettes overfor elevene på gruppe- eller individnivå. Samme dokument opplyser om at skolen skal bli med i et «Jeløy-nettverk». Dette ses på som en arena for å diskutere og følge opp resultater på blant annet nasjonale prøver. Dette er styrt på rektor-/avdelingsledernivå. Dokumentet opplyser videre om at skolen synes *skolebidragsindikatoren* er vanskelig å bruke som et verktøy for å utvikle skolen. Skolen viser til at dette er en av flere indikatorer som kan brukes som måleverktøy. Skolen opplyser om at denne ikke er brukt aktivt i skoleåret 2016/2017.

I dokumentet «Utviklingsarbeid Hoppern 2016/2017» heter det at skolen har fått mange nye medarbeidere de siste årene, og at det må gjøres et godt stykke arbeid i forhold til å bli en organisasjon med felles holdningsgrunnlag, verdier, tenkning og retning. Skolen knytter dette opp mot «Ungdomstrinn i utvikling». Her er temaene klasseledelse og felles voksenledelse, og skolen opplyser at de er på vei til å få satt dette i system. Skolen opplyser videre at den benytter en ekstern konsulent i arbeidet, og snakker sammen med konsulenten om ønsket retning for skolen og hva skolen kan enes om som felles standarder. Skoleledelsen opplever at lærerne ønsker å ha mer erfaringsdeling og refleksjon. Det oppgis at skolen vil være fremoverlent og innovativ og at den støtter lærere som ønsker å prøve ut nye metoder for læring. Videre heter det at tilsynet fra Fylkesmannen ses på som en dytt for å få skriftliggjort rutiner, gjennomgå fagplaner, ukeplaner og oppfølging av nasjonale prøver.

Dokumentet «Utviklingsarbeid Hoppern 2016/2017» opplyser om at pågående prosjekter ved skolen omhandler Skooler (ny digital læringsplattform) og Ungdomstrinn i utvikling. Her er fokus organisasjonsutvikling og å peke ut retninger for skolen. Områder som oppgis er; Innføring av ny digital læringsplattform, Ungdomstrinn i utvikling (Fokus på felles voksenledelse), god overgang mellom Hoppern – Solli - Nye Hoppern, fokus på elevenes psykososiale læringsmiljø/Olweus samt tilpasset opplæring.

Etter foreløpig rapport:

Moss kommune – Hoppern skole oversendte tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport i brev datert 09.10.2017. I dokumentasjonen fulgte «Årshjul Hoppern skole» og «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver». I sistnevnte dokument heter det at resultatene *«skal brukes som grunnlag for utviklingsarbeid på individ, skole- og skoleeiernivå.»* Videre heter det at *«I etterkant av NP drøftes det hvordan lærerne kan organisere undervisningen/utnytte ressursene på trinnet for å få best mulig tilpasset opplæring.»* I følge rutinen skal skolen *«Se på mønster og tendenser i grupperapportene og diskuterer hvordan man skal jobbe videre i fagene for å bedre de grunnleggende ferdighetene [...]»* Rutinebeskrivelsen opplyser at *«Ledelsen fordeler delingstimer og styrkingstimer etter resultatene på NP [...]»* Rutinen opplyser videre at *«NP blir først gjennomgått i ledergruppa, så for personalet på trinn. Alt gjennomgås i SU.»* I samlet personalet forsøker skolen *«å se helheten»* i lys av resultatene på de nasjonale prøvene.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Valg av tema for den skolebaserte vurderingen

Skolen viser til gjennomført elevundersøkelse på 10. trinn og områdene trivsel og elevmedvirkning. Skolen viser videre til at resultater på et mer helhetlig nivå fra elevundersøkelser, nasjonale prøver og avgangsprøven, gjennomgås i ledergruppa, på trinnene, i fagmøter, samarbeidsutvalget og FAU. I etterkant av undersøkelser/prøver blir resultater drøftet i ulike fora for å finne frem til hvordan lærerne kan organisere undervisningen/utnytte ressursene for å få best mulig tilpasset opplæring. Lærerne analyserer resultatene på klasse- og individnivå og justerer eventuelt undervisningen etter dette. Ledelsen peker på at læringsresultater ikke skal være avhengig av hvilken lærer de har.

Å vurdere endringer innebærer at en skole må se på hva som best kan bidra til at elevene når målene i læreplanverket. Skolen må vurdere dette for skolen som helhet på systemnivå, selv om konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser/grupper eller for enkelte fag. Ved skolebasert vurdering må lærerne ved Hoppert skole sine vurderinger ses på samlet og helhetlig.

Skolens fokus på arbeid med etablering av ny digital læringsplattform, klasse- og felles voksenledelse er aktuelle områder, men gjenspeiler ikke nødvendigvis Hoppert skoles behov ut fra en bred og samlet vurdering av skolens resultater og vurderinger om elevene når målene i læreplanverket. Det er videre vår vurdering at drøftinger i ulike fora i etterkant av Elevundersøkelsen, resultat på ulike nasjonale prøver eller avgangsprøver kan initiere tiltak. Tiltakene er aktuelle og gjenspeiler Hoppert skoles behov ut fra resultatene.

Etter foreløpig rapport:

Av «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver» går det frem at resultater fra nasjonale prøver skal brukes som grunnlag for utviklingsarbeid på skolenivå. Videre tilrettelegger rutinen for at eventuelle tiltak kan baseres på lærernes og ledelsens samlede vurderinger slik disse kommer frem i drøftinger i ansattgruppen.

Fylkesmannen finner det godgjort at ulike satsninger vil vurderes for skolen som helhet og på systemnivå og kunne baseres på lærenes samlede og helhetlige vurderinger av hva som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor et tema skolen velger – eksempelvis grunnleggende ferdigheter og/eller tilpasset opplæring, jf. rutinebeskrivelsen.

Vurdere om endringer kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i valgte tema

I etterkant av nasjonale prøver og utfra resultater finner det sted drøftinger av hvordan lærerne kan organisere undervisningen/utnytte ressursene for å få best mulig tilpasset opplæring. Videre analyserer lærerne resultatene for klassen og enkeltelevne og justerer eventuelt undervisningen etter dette. Skolen har satt inn styrkingstimer, delingstimer og større voksentetthet. Videre er det gjennomført fagdager og nivåbaserte matematikkurs. Det er også gitt forslag til ulike tilpasningstiltak på gruppe- eller individnivå. Flere av skolens lærere tar videreutdanning i norsk og matematikk.

I den skolebaserte vurderingen skal skolen se på hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det valgte temaet. Måloppnåelsen sikter her til alle målene i læreplanverket som inngår i det valgte temaet, ikke bare faglige mål. I kravet

ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen og ikke i utgangspunktet bare se på én type tiltak. Å vurdere endringer innebærer at skolen må se på hva som best kan bidra til at elevene når målene i læreplanverket. Det kan være nye tiltak, utviklingsarbeid eller videreføring av det som skolen allerede gjør. Skolen må vurdere dette for skolen som helhet på systemnivå. Også her må lærernes vurderinger ses på samlet og helhetlig, selv om konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser eller for enkelte fag.

Hoppert skole viser til at skolebidragsindikatoren er vanskelig å bruke som et verktøy for å utvikle skolen, og opplyser om at denne ikke er brukt aktivt i skoleåret 2016/2017. Det er vårt syn at Hoppert skole i forkant av ulike tiltak vurderer om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen kan øke elevenes utbytte ut fra bredden av mål i læreplanverket. Det er videre vårt syn at endringene er begrunnet ut fra et læringsmessig ståsted.

Etter foreløpig rapport:

Av «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver» går det frem at resultater fra nasjonale prøver skal drøftes i lys av hvordan lærerne kan organisere undervisningen/utnytte ressursene for å få til eksempelvis best mulig tilpasset opplæring/utvikle elevenes grunnleggende ferdigheter. Rutinen fordrer at skolen skal «*Se på mønster og tendenser i grupperapportene og diskutere hvordan man skal jobbe videre i fagene*» med hensyn til f.eks. grunnleggende ferdigheter. Det er vår vurdering at det slik kan legges en bred og helhetlig vurdering av kunnskapsgrunnet med utgangspunkt i skolens ståsted- og nåsituasjon til grunn for eksempelvis bruk av styrkingstimer, voksentetthet mv..

Oppfølging av endringer som skolen kom frem til i den skolebaserte vurderingen

Pågående utviklingsprosjekter ved skolen omhandler innføring av Skooler etter en kommunal avgjørelse om ny digital læringsplattform og utviklingsarbeid knyttet til klasseledelse og felles voksenledelse. Det pågår også nødvendige forberedelser knyttet til overgang mellom nåværende Hoppert skole, Solli og til Nye Hoppert. Videre finner det sted drøftinger i etterkant av nasjonale prøver og utfra resultater. Drøftingen omhandler hvordan lærerne kan organisere undervisningen og utnytte ressursene på for å få best mulig tilpasset opplæring. Lærerne analyserer resultater for klasser og elever. Skolen har ut i fra dette satt inn styrkingstimer, delingstimer og større voksentetthet. Videre er det gjennomført fagdager og nivåbaserte matematikkurs.

Skolen benytter Olweus-programmet i arbeidet med elevens psykososiale læringsmiljø. Skolen viser til at tilsynet fra Fylkesmannen kan være et insitament for å få skriftliggjort rutiner, gjennomgå fagplaner, ukeplaner og oppfølging av nasjonale prøver.

Vi finner at resultater på prøver og andre undersøkelser er tatt opp i ledelsen, på personalmøter, trinn- og fagmøter. I dokumentene «Nasjonale prøver, skolens vurdering og oppfølging (kartlegginger)» og «Nasjonale prøver – Oppfølging på Hoppert» vises det til hvordan prøveområder og resultat er behandlet i personalet og i skolens samarbeidsutvalg. Det er opplyses også hvilke problemstillinger som er reist og hvordan undervisningspersonalet kan benytte resultatene i opplærings situasjoner. Etter Fylkesmannens syn viser dette til eksempler hvor skolen søker innsikt i elevens læring og ser verdien av at lærerne og avdelingslederne drøfter prøveresultatene og vurderer konsekvenser dette har for arbeidet på gruppe- og individnivå. I den skolebaserte vurderingen skal Hoppert skole se på hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det

valgte temaet. I kravet ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen og ikke i utgangspunktet bare se på én type tiltak. Hoppert skole skal vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå.

Fylkesmannen fremhever at hensikten med den skolebaserte vurderingen vil være å sørge for at Hoppert skole lærer og utvikler seg slik at elevene i enda større grad kan nå bredden av mål i læreplanverket. Gjennom vurderingen skal Hoppert skole komme frem til hvilke endringer som best kan bidra til dette innenfor det de har valgt å se på i vurderingen. Endringene kan både være at skolen utvikler nye tiltak, at de starter et utviklingsarbeid eller at de opprettholder og eventuelt forsterker det de allerede gjør slik at dette vil bidra til at målene i læreplanverket nås. Videre må Hoppert skole sørge for at disse nødvendige endringene i skolens praksis blir fulgt opp.

Etter foreløpig rapport:

Som vist til over er det vårt syn at gjennomføring av rutiner slik de går frem av «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver» kan bidra til systemiske tiltak knyttet til for eksempel bruk av delings-/styrkingstimer og voksentetthet. Videre går det frem av innsendt «Årshjul Hoppert skole» at «*Oppfølging av elevens læringsutbytte*» skal gjøres både i oktober og november. Her oppgis rektor som ansvarlig. Sammenholdt med at «*Årshjul Hoppert skole*» inne har periodefestede rutiner for «*Bemannings- og ressurstildeling*» (januar) og «*Planlegge neste skoleår*» (mai og juni), finner vi det sannsynliggjort at skolen følger opp endringer som fremkommer i en skolebasert vurdering.

Medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering

Resultater på prøver og andre undersøkelser er tatt opp i ledelsen, på personalmøter, trinn- og fagmøter, jf. dokumentet «Nasjonale prøver, skolens vurdering og oppfølging (kartlegginger)» og «Nasjonale prøver – Oppfølging på Hoppert». Prøveområder og resultat er behandlet i personalet i skolens samarbeidsutvalg og i noen grad i FAU og elevråd. Etter vårt syn kan dette tjene som eksempler på medvirkning i drøfting av resultater og tiltak. Det er ikke tilstrekkelig dokumentert at ulike satsninger er vurdert for Hoppert skole som helhet og på systemnivå eller basert på en lærenes samlede og helhetlige vurderinger av hva som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor et tema skolen velger. Rektor viser til at tiden til ulike møter og drøftinger kan være knapp og at det kan gå tid mellom når ulike faggrupper kan møtes. Møtene må også i noen grad legges parallelt, og ansatte prioritere fag. Fylkesmannen fremhever at Hoppert skole i sammenheng med skolebasert vurdering skal involvere alle berørte parter både i analysen og i arbeidet med hvilke endringer og tiltak som bør gjennomføres. Det innebærer at skoleledelsen, lærerne eller representanter for lærerne må delta i analysen av resultater og utformingen av tiltak.

Etter foreløpig rapport:

Av «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver» opplyses det om at «*I etterkant av prøvene drøftes det hvordan lærerne kan organisere undervisningen/utnytte ressursene på trinnet for å få til best mulig tilpasset opplæring*». Videre opplyses det at skolen ser «på mønster og tendenser i grupperapporter og diskuterer hvordan man skal jobbe videre i fagene for å bedre de grunnleggende ferdighetene». Slik Fylkesmannen oppfatter det er det *tilpasset opplæring og utvikling av elevens grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og i deler*

av engelsk som kan ses som eksempler på temaer for skolebasert vurdering ved Hoppert skole. Ut fra undersøkelsene og innsendte dokumenter finner vi det ikke godtgjort at lærerne er kjent med bestemmelsen om skolebasert vurdering. I skolebasert vurdering kan skolen også involvere elevene. Temaer som tilpasset opplæring og utvikling av elevens grunnleggende ferdigheter burde etter Fylkesmannens syn, være relevante for elevinvolvering og involvering av FAU/Foreldreråd på system-nivå. Det er Fylkesmannens syn at det ikke er sørget for tilstrekkelig bred og representativ medvirkning ved gjennomføringen av skolebasert vurdering ved Hoppert skole.

Gjennomføring av skolebasert vurdering jevnlig

Hoppert skole gir for tiden prioritet til arbeid i forhold til å bli en organisasjon med felles verdier og holdningsgrunnlag. Skolen opplyser om at et betydelig antall dokumenter knyttet til planer, rutiner, møter m.v. ikke er tilgjengelige som følge av omlegging fra Fronter til Skooler. Skolen oppgir videre at det er vanskelig å bruke som et verktøy for å utvikle skolen. Skolen opplyser om at skolebidragsindikatoren ikke er brukt aktivt i skoleåret 2016/2017. Etter vårt syn berører det som her nevnes vesentlige deler av hva som vil inngå i en skolebasert vurdering. Skolen oppgir at tilsynet fra Fylkesmannen kan være et insitamant for å skriftliggjøre rutiner, gjennomgå fagplaner og ukeplaner og å følge opp nasjonale prøver.

Den skolebaserte vurderingen må utføres i samsvar med kravene til innhold i og gjennomføring av vurdering slik de går frem av kravene *til valg av tema, vurdering av endringer for økt måloppnåelse, oppfølging av eventuelle endringer, bred og representativ medvirkning i arbeidet og en jevnlig gjennomføring*. En forsvarlig skolebasert vurdering er viktig for at Hoppert skole skal være en lærende organisasjon og gjennomføre endring og iverksette nødvendige tiltak for å øke elevenes måloppnåelse.

Etter foreløpig rapport:

Moss kommune – Hoppert skole har oversendt «Tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport» i brev datert 09.10.2017. Etter vårt syn vil «Årshjul Hoppert skole» og «Rutinebeskrivelse nasjonale prøver» fremover kunne bidra til at Hoppert skole gjennomfører skolebasert vurdering jevnlig. Dette innebærer i utgangspunktet en årlig vurdering. Fylkesmannen finner ikke at det *frem til nå* er sørget for at Hoppert skole har gjennomført skolebasert vurdering jevnlig i samsvar med kravene til innhold i og gjennomføring av vurderingen.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Moss kommune – Hoppert skole velger tema for skolebasert vurdering basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i LK06. Det er videre godtgjort at skolen vurderer om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Moss kommune – Hoppert skole iverksetter endringer på bakgrunn av resultater som de kommer frem til i skolebasert vurdering.

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Moss kommune – Hoppern skole ikke har en tilstrekkelig bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen, og skolen frem til nå ikke har gjennomført en systematisk skolebasert vurdering jevnlig.

8. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3, 4 og 7 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Moss kommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 15. september 2018. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Moss kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Hoppern skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-1, 3-1 og 3-2.

Moss kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.
- b. Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til
 - mål for opplæringen
 - hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse
- c. Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker
 - alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget
 - individuelle opplæringsmål i IOP.

Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte

2. Moss kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Hoppern skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Moss kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Lærerne sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid.

Skolebasert vurdering

3. Moss kommune må sørge for at Hoppern skole jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Moss kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Det er bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.
- b. Skolen gjennomfører skolebasert vurdering jevnlig.

9. Skoleeiers frist til å rette

Som nevnt i kapitlet ovenfor er skoleeier gitt frist for å rette de brudd på regelverket som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er 15. september 2018.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Trond S. Haugerud
Tilsynsleder

Kjell-Olaf Richardsen
Revisor

Nils-Arve Savjord
Revisor

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Dokumentasjon fra skolen:

- Skolens besvarelse i Reflex
- Eksempel på fagrapport spansk Hoppern skole
- Eksempler på enkeltvedtak om spesialundervisning
- Eksempler på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- Fagplan 2015-16 i kroppsøving
- Eksempler på individuelle opplæringsplaner
- Moss kommune – årshjul tilmelding spesialundervisning – enkeltvedtak
- Moss kommune – årshjul overgang barneskole-ungdomsskole
- Organisasjonskart Hoppern
- Rutiner § 2-8
- Rutiner årshjul IOP
- Eksempler på sakkyndige vurderinger om spesialundervisning
- Eksempel på utfylt skjema for tilmelding til PPT
- Utdrag av elevenes svar på indikatorer fra elevundersøkelsen

Mottatt etter foreløpig rapport:

- Tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport
- Rutinebeskrivelse § 2-8
- Rutinebeskrivelse elevsamtale
- Rutinebeskrivelse fagplaner
- Rutinebeskrivelse fagsamtale
- Rutinebeskrivelse nasjonale prøver
- Rutinebeskrivelse tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- Rutiner årshjul IOP
- Utklipp fra OneNote fagplaner
- Årshjul Hoppern skole